

(شلمچه) بال بگشایید اینجا کربلا....

منطقه مرزی شلمچه در منتهی الیه غرب خرمشهر واقع شده و محور تهاجم اصلی متجاوز عراق برای اشغال خرمشهر، آبادان، شرق و غرب کاروان بود. در عملیات بیت المقدس تلاش زیادی برای آزاد سازی شلمچه صورت گرفت ولی عراق به سختی از این منطقه دفاع کرد. شکست های پیاپی دشمن را به این نتیجه رسانده بود که به جای حالت تهاجمی حالت تدافعی بگیرد. دست به کار شد و در شلمچه که یکی از حساس ترین و مهم ترین مناطق جنوب است موانعی ایجاد کرد دشمن در منطقه آب رها کرده بود. خط اولش دژ محکمی بود با سنگرهای بتونی. پشت آن تانکها مستقر بودند و به خوبی به منطقه اشراف داشتند. خط دوم و سوم که کانال بود و خط چهارم هم پشت نهر دوعیجی بود. خط پنجمی هم بود که قرارگاه تاکتیکی دشمن بود و مرکز توپخانه و ... تازه این همه ماجرا نیست. ای شلمچه بر خود بال! برخورد بناز! جای دارد که ذره ذره خاکت را سرمه چشم کنند و چون مشک ببینند. اینجا بهشت گمشده است. ای شلمچه به آن نسیمی که از دامنت می گذرد بگو سلام ما را به شهیدان برساند و بگوید که ما جا مانده ایم.... ما را در یابند. خیلی ها شلمچه را با غروبش می شناسند. غروب که می شود. سرخی آسمان که جای خورشید را می گیرد. حزن عجیبی در دل های عاشق می ریزد. آدم انگار دیوانه می شود. نجوای غروب شلمچه با بقیه ساعات روز فرق می کند فقط باید یک بار امتحانش کرد. کربلای شلمچه، کربلای پنج بود. ۱۹ دی ماه ۶۵ ساعت یک و نیم نیمه شب دشمن این طور استدلال کرده بود که فعلا ایران بعد از عملیات ناموفق کربلای ۴ قادر به انجام عملیات جدید نیست. پس نیروها به مرخصی رفته بودند. اینکه می گویند رزمنده ها زمان را به دست گرفته بودند همین جاست. حمله نیمه شب بسیجی ها در شرق بصره دشمن را گیج کرده بود. عملیات اصلی هشت شبانه روز طول کشید. شلمچه هنوز هم گلوگاه عراق است. کمی آن طرف تر حسینیه شلمچه قرار دارد با نشانه های پررنگ پایداری تانک های به گل نشسته، کلاه و قمقه های سوراخ شده نخل های بی سر و مهم تر اینکه دریچه های آسمان در خاک شلمچه پر است.

شلمچه خلاصه عشق است و قطعه ای از بهشت ، شلمچه ، آینه ایست که تمام جبهه با خاکهای سرخش در آن می درخشد. و دریچه آسمانی است که از آن بوی رشادت و عطر دلنواز شهادت میوزد.

شلمچه تندیس زیبای عشق است که در میدان ایثار قد کشیده است . شلمچه شهر شهود و شهادت است . شلمچه مثنوی بلندایثار است و فرودگاه عشق و عروجگاه دل . صحرای خشکی که دریای موج خون و اشکهای عاشقانه در تربت پاکش دارد با قلب خونینی که هنوز زیبا و دلنواز می تپد و خون غیرت و مردانگی را در رگهای این دیار می دواند و حدیث بلند حیات با عزت را زمزمه می کند. زمین خاکی شلمچه ، زیباتر از آبی آسمان است چرا که شلمچه قتلگاه مرغان عاشقی است که برای وصال بی قرار بودند و از کوچه پس کوچه های منیت و مادیت رهیده و به شهر دلگشای معنویت و شهادت دل بستند.

آری ! شلمچه شاهنامه بلند شهادت است ، دیوان عاشقی است ، شعرهای سرخ ، با واژه های خون ، به وزن عشق و قافیه هایی از جنس قلب پاره پاره عاشقی و در قالب غزل عشق و مثنوی بلند شهادت « ، دیوانی که شکسته دلان عارف با قلم استخوان و مرکب خون و با خط شکسته عروج نوشتند و این صفحه طلایی تاریخ ایران اسلامی را با خون دل تهذیب شده شان تذهیب کردند. آری ! شلمچه کتاب است ، خواندنی ترین کتاب حماسه . شلمچه آسمان است سرشار از ستاره های سرخ .شلمچه بهار است لبریز از گلهای محمدی ،شلمچه دریاست ، موج از موجهای عاشقی .

شلمچه بازار است ، بازار عشقبازی و جانبازی ، شلمچه تابلو است تابلوی حماسه و عرفان که بر تارک تاریخ ایران اسلامی می درخشد. جایگاه اهل زیارت است نه اهل زر ، زیارتگاه دلدادگانی که خود زائرانی بودند که در نیمه راه سفر عاشقی پرپر شدند و به مولای عشق پیوستند و زیباترین حدیث بندگی را با بندبند وجودشان و با قطره قطره خونشان نوشتند. یعقوبهای بی قراری که برای رسیدن به یوسف زیبای شهادت بی قراری می کردند و زلیخای دنیای نتوانست آنها را مفتون خویش کند. آنان که هنوز از دشمن نفس خویش رها نشده اند و دلشان

در تصرف شیطان است چگونه می توانند قدر مجاهدانی را بدانند که در کوله پستی دلشان جز عشق و ایثار نبود. آنان باید بدانند که شلمچه و شهیدانش و شائقان و مشتاقانش خورشید بی غروبند ، چرا که عاشورا و عاشورائیان آفتاب آسمان عشقند که هیچ ابر آلوده و تاریک یزیدی نمی تواند جلوی تابش آنها را بگیرد.

شلمچه در جنگ عراق و ایران

شلمچه یکی از چند محور تاختن ارتش عراق به ایران بود. ارتش عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ با گذر از این منطقه به سوی خرمشهر تاخت. پس از عملیات بیت‌المقدس که به بازپس‌گیری خرمشهر به دست ارتش ایران انجامید این منطقه همچنان در دست ارتش عراق بود.

عراقی‌ها در این منطقه که از دید راهبردی برایشان مهم بود استحکامات جنگی بسیاری را فراهم نموده بودند. سرانجام در عملیات کربلای ۵ در دی ۱۳۶۵ شلمچه به دست نیروهای ایرانی افتاد.

برادران بسیار زیادی در این منطقه شهید شده اند و همین خون شهدا بوده است که جمهوری اسلامی ایران را پاینده نگه داشته است. از عملیات های مهمی که در این منطقه صورت گرفته است می توان به بیت المقدس (الی بیت المقدس) و کربلای ۴ و ۵ اشاره کرد که در ادامه به آنها می پردازیم.

عملیات بیت المقدس

در حالی که اشغال خرمشهر توسط عراق به عنوان آخرین و مهم ترین برگ برنده این کشور برای وادار ساختن ایران به شرکت در هر گونه مذاکرات صلح تلقی می شد، آزاد سازی این شهر می توانست سمبل تحمیل اراده سیاسی جمهوری اسلامی بر متجاوز و اثبات برتری نظامی اش باشد.

بر همین اساس، با توجه به این که منطقه عمومی غرب کارون آخرین منطقه مهمی بود که هم چنان در اشغال عراق قرار داشت، از یک سو فرماندهان نظامی ایران برای انجام عملیات در این منطقه اشتراک نظر داشتند، و از سوی دیگر عراق نیز که طراحی عملیات آزادسازی خرمشهر را پس از عملیات فتح المبین قطعی و مسجل می پنداشت، با در نظر گرفتن اهمیت این شهر و جایگاه آن در دفاع از بصره، به ضرورت حفظ این منطقه معتقد بود. از این رو، بلافاصله پس از اتمام عملیات فتح المبین، در حالی که قوای ارتش عراق در منطقه عمومی خرمشهر تقویت می شد، به تمام یگان های تحت امر قرارگاه مرکزی کربلا دستور داده شد تا ضمن بازسازی و تجدید قوا، به شناسایی و طراحی عملیات بپردازند.

سرانجام عملیات بیت المقدس در ۳۰ دقیقه بامداد روز ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۱ با قرائت رمز عملیات بسم الله الرحمن الرحيم . بسم الله القاسم الجبارین، یا علی ابن ابی طالب از سوی فرماندهی آغاز شد.

شهید آیت الله صدوقی و آیت الله مشکینی نیز که در کنار فرماندهان سپاه و ارتش در قرارگاه کربلا حضور داشتند، هر یک به طور جداگانه، پیام هایی را به وسیله بی سیم خطاب به رزمندگان اسلام قرائت کردند.

نتایج

- طی عملیات بیت المقدس ۵۰۳۸ کیلومتر مربع از اراضی اشغال شده از جمله شهرهای خرمشهر و هویزه و نیز پادگان حمید و جاده اهواز - خرمشهر آزاد شدند. علاوه بر این شهرهای اهواز، حمیدیه و سوسنگرد از تیررس توپخانه دشمن خارج گردیدند. هم چنین ۱۸۰ کیلومتر از خط مرزی تامین شد.

- با فتح خرمشهر، برتری نظامی ایران بر عراق مورد تایید کارشناسان و تحلیل گران نظامی قرار گرفت.

- فتح خرمشهر موجب انفعال ارتش عراق شد؛ به گونه ای که نظامیان عراقی تا مدت زیادی نتوانستند از لاک دفاعی خارج شوند.

- عملیات بیت المقدس موجب شد تا کشورهای عرب منطقه به تقویت مالی و نظامی عراق مبادرت ورزند.

- طی این عملیات حدود نوزده هزار تن از نیروهای دشمن به اسارت درآمده و بالغ بر شانزده هزار تن کشته و زخمی شدند.

عملیات کربلای ۴

براساس راهبرد نظامی ارائه شده از سوی سپاه پاسداران به مسئولین کشور، برای نیل به پیروزی در جنگ می بایست در جبهه جنوب، جاده های شمالی و جنوبی بصره و نیز در جبهه شمالی، جاده های مواصلاتی کرکوک به بغداد قطع و یا تهدید شوند و در نتیجه، صدور نفت عراق به خارج کاملاً قطع گردد و سپس حرکت اصلی به سمت بغداد آغاز شود.

بر همین اساس، محاصره و سپس تصرف شهر بصره به عنوان هدف عملیات اصلی سپاه پاسداران در سال ۱۳۶۵ مورد توجه قرار گرفت که برای تحقق آن به کارگیری حدود ۵۰۰ گردان و آن هم از سه محور ضرورت یافت لیکن به دلیل مشکلاتی همچون ضعف امکانات نظامی تنها یک محور - به عنوان تنها راه باقی مانده جنگ در جبهه جنوب - انتخاب شد.

منطقه عملیات

منطقه عملیاتی ابوالخصیب و شلمچه دارای ارزش ها و ویژگی های مهم سیاسی و نظامی است و می توان آن را مهم ترین منطقه عملیاتی در جبهه جنوب دانست.

مرکز این منطقه، نخلستان های اطراف اروندرود - حد فاصل جزیره بلجانیه تا بصره است - که عرض آن ۴ تا ۵ کیلومتر و طول آن حدود ۱۵ کیلومتر می باشد.

زمین منطقه عملیاتی از دو جهت دارای خصوصیات مهمی می باشد:

وجود نهرها و کانال های کشاورزی که عمق مناسبی دارد و از آن ها می توان برای پدافند استفاده کرد. جناحین منطقه عملیاتی که از شمال به آب گرفتگی شلمچه و کانال ماهی گیری و از جنوب به خور زبیر و زمین های باتلاقی اطراف آن منتهی می شود و دشمن در آن قدرت پاتک ندارد.

عملیات کربلای ۵

سنگینی شرایط دشوار پس از عملیات کربلای ۴ ضرورت انجام عملیات دیگری را ایجاب می کرد. عملیاتی که پیروزی آن تضمین شده باشد و ضمناً از جنبه نظامی و سیاسی بسیار ارزشمند باشد تا آثار نامطلوب عدم فتح کربلای ۴ را جبران نماید.

ارزشمند ترین منطقه موجود شلمچه بود که دشمن در آن مستحکم ترین مواضع و موانع را داشت، به طوری که عبور از آن ها غیر ممکن می نمود و با توجه به اصول نظامی شناخته شده و محاسبات کمی، ضریب موفقیت بسیار ناچیز بود و بالطبع تضمین پیروزی از سوی فرماندهان عملیات را غیر ممکن می ساخت؛ لیکن ضرورت غیر قابل انکار ادامه جنگ در آن موقعیت و لزوم تسریع در تصمیم گیری پس از عملیات کربلای ۴ سبب گردید که صرفاً برای انجام تکلیف و با امید به نصرت الهی، تمامی نیروهای خودی اعم از رزمنده و فرمانده برای عملیات بزرگ کربلای ۵ آماده شوند.

هنگام انتخاب منطقه عملیات کربلای ۵، آنچه اوضاع را پیچیده تر می کرد، این بود که:

تنها انجام یک عملیات نمی توانست موثر باشد.

به علاوه عملیات باید با پیروزی توأم باشد.

هم چنین سرعت عمل نیز نقش تعیین کننده ای در این عملیات داشت.

دشمن با توجه به اهمیت منطقه، زمین شرق بصره را مسلح به انواع موانع و استحکامات کرده بود و با رها کردن آب در منطقه، انجام هرگونه عملیاتی را غیر ممکن ساخته و فضای امنی را برای خود به وجود آورده بود تا بتواند حرکت هر نیروی مهاجم را قبل از دستیابی به خط اول خود سرکوب کند.

منطقه عملیات

منطقه عملیاتی شلمچه که در جنوب شرقی شهر مهم بصره قرار گرفته و تقریباً نزدیک ترین محور وصولی به این شهر به شمار می آید، به مناطق و محورهای زیر محدود می باشد:

از شمال، به آب گرفتگی جنوب زید.

از شرق، به دژ مرزی ایران و عراق.

از جنوب، به رودخانه اروند و اروند صغیر.

از غرب، به کانال زوجی و شهرهای تنومه و الحارثه.

این منطقه از تعداد زیادی نهر، کانال، خاکریز، جاده و ... تشکیل شده است که همه آن ها در بخش شمالی اروند قرار دارند. هم چنین، آب گرفتگیهای متعددی در این منطقه وجود دارند که از سوی ارتش عراق به عنوان موانعی در مقابل هر گونه نفوذ قوای جمهوری اسلامی ایجاد شده اند.

نتایج عملیات کربلای ۵

عبور از موانع نفوذ ناپذیر دشمن در شرق بصره و حضور در حومه این شهر به گونه ای اهمیت یافت که متعاقب این عملیات:

موقعیت سیاسی و نظامی عراق تضعیف شد و در نتیجه حملات گسترده این کشور به مراکز اقتصادی، صنعتی و مسکونی ایران بار دیگر آغاز شد.

اوضاع جبهه های نبرد به سود قوای نظامی ایران تثبیت شد و سپاه پاسداران یکی از ارزنده ترین تجارب نظامی خود را کسب کرد.

تلاش های بین المللی برای پایان دادن به جنگ افزایش یافته و به تصویب قطع نامه ۵۹۸، که در آن برای اولین بار تا حدودی نظریات جمهوری اسلامی ایران لحاظ شده بود، در شورای امنیت سازمان ملل انجامید.

حضور گسترده نظامی امریکا و متحدین او در خلیج فارس آغاز شد و یکی از هواپیماهای مسافربری ایران توسط ناوگان امریکا ساقط گردید.

تعدادی از حجاج بی دفاع ایران توسط رژیم سعودی به شهادت رسیدند.

آخرین آمار انهدام نیروی دشمن از شروع عملیات کربلای ۵ تا پس از عملیات تکمیلی کربلای ۵ به شرح زیر است:

۱- مناطق و تاسیسات آزاد شده:

۱۲ کیلومتر پیشروی به طرف بصره و آزاد کردن ۱۵۰ کیلومتر مربع.

آزاد سازی پاسگاه های بوبیان، شلمچه، کوت سواری و خین.

آزاد سازی ۱۴ کیلومتر از جاده آسفالته شلمچه - بصره.

آزاد سازی جزایر بوارین، فیاض و ام الطویل.

آزاد سازی ۱۱ قرارگاه تیپ ارتش عراق.

آزاد سازی روستاهای خرنوبیه، سعیدیه، حنین، سلیمانیه، هسجان، جاسم.

عبور از کانال ماهی گیری، نهر دوعیجی و جاسم.

استقرار در ۱۰ کیلومتری بصره.
تصرف دریاچه بوبیان و بخشی از کانال ماهی.

۲- تجهیزات منهدم شده دشمن:

بیش از ۸۰ فروند هواپیما.
۷۰۰ دستگاه تانک و نفربر.
۲۵۰ قبضه توپ صحرایی و ضد هوایی.
صدها قبضه انواع ادوات نیمه سنگین.
۱۵۰۰ دستگاه خودرو.
۴۰۰ دستگاه انواع ادوات مهندسی و رزمی.
مقدار زیادی سلاح سبک و مهمات.

در این عملیات ۸۱ تیپ و گردان مستقل دشمن منهدم و ۲۴ تیپ و گردان مستقل نیز آسیب کلی دیدند و تعداد ۴۰ هزار نفر کشته یا زخمی و ۲۷۰ نفر نیز اسیر شدند.